

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра іноземних мов**

«Затверджую»

В.о. ректора ОНМедУ,
д. мед. н., професор

Р.С. Вастьянов

09 2020 р.

**ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСОБЛИВОСТІ МЕДИЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ**

(назва навчальної дисципліни)

підготовки: докторів філософії на III освітньо-науковому рівні
(назва рівня вищої освіти)

галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»
(шифр та назва галузі знань)

Спеціальність: 228 Педіатрія

Розробник: старший викладач Лазор Н.В.

О д е с а
2 0 2 0

Вступ

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Особливості медичного перекладу» складена на підставі освітньо-професійної програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з підготовки докторів філософії зі спеціальності 228 Педіатрія ОНМедУ, затвердженою Вченою Радою ОНМедУ від 25.06.2018 року (протокол № 12).

Програму обговорено на засіданні кафедри «АТ» 08 2020р. (прот. №1). Завідувач кафедри, к.філол.н., доц. СРМ Єрьомкіна Г.Г.

Програму ухвалено на засіданні предметно-циклової методичної комісії з гуманітарних дисциплін «Г» 09 2020 р. (прот. № 1).

Голова предметної циклової методичної комісії з гуманітарних дисциплін, Завідувач кафедри, к.філол.н., доц. СРМ Єрьомкіна Г.Г.

Програму затверджено на засіданні Центральної координаційно-методичної Ради ОНМедУ від «16» 09 2020 р. (прот. № 1).

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Програма вибіркової навчальної дисципліни стосується особливостей медичного перекладу, який є одним із найскладніших, оскільки навіть незначні помилки можуть іноді призвести до трагічних наслідків.

Програма вибіркової навчальної дисципліни визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг, необхідний для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, перелік загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, сформульований у термінах результатів навчання, та вимоги до контролю якості вищої освіти.

Вибіркова навчальна дисципліна «Особливості медичного перекладу» складається з 3 кредитів ЄКТС (90 годин): у кожному кредиті по 20 аудиторних годин та 10 годин для самостійної роботи; усього 60 аудиторних годин та 30 годин для самостійної роботи.

Предметом вивчення вибіркової навчальної дисципліни "Особливості медичного перекладу" є специфіка письмового та усного медичного перекладу у процесі роботи з іншомовними науковими джерелами інформації та медичною і фармацевтичною документацією, а також у професійному - формальному та неформальному - спілкуванні.

Міждисциплінарні зв'язки базуються на вивченні здобувачами: 1) української та англійської граматики і словотвору, а також латинської мови, та інтегрується з цими дисциплінами; 2) нормальної та патологічної клінічної

анатомії, гістології, цитології та ембріології, клінічної хімії, загальної та клінічної патологічної фізіології, мікробіології, вірусології та імунології, фармакології, загальної фармації та клінічної фармакології, пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії, інфекційних хвороб, сімейної медицини, фтизіопульмонології, внутрішньої медицини - як бази для перекладацької діяльності фахівця-науковця у галузі медицини і фармації.

1. Мета та завдання вибіркової навчальної дисципліни “Особливості медичного перекладу”

1.1. Метою елективного курсу є набуття здобувачами ступеня доктора філософії необхідних знань та практичних навичок письмового та усного перекладу, пов’язаного з медичною та фармацевтичною тематикою; подолання лексичних, граматичних та жанрово-стилістичних труднощів, з якими мають справу перекладачі-фармацевти без філологічної освіти для розв’язання значущих проблем у сфері професійної та наукової діяльності.

1.2. Основними завданнями вибіркової навчальної дисципліни є:

1) читання та переклад неадаптованих фахових текстів у врахуванням особливостей медичної термінології і наукового стилю мовлення;

2) читання та розуміння змісту; складання анотацій та резюме наукових статей з зарубіжних журналів; ділове листування; робота з медичною документацією на іноземній мові;

3) дискурс англійською мовою на професійну тематику;

4) формування професійно-орієнтованої перекладацької компетенції у аспірантів-фармацевтів, під якою слід розуміти здатність реалізувати перекладацьку компетенцію в різноманітних умовах фахового спілкування.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв’язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти).

Згідно з вимогами освітньо-наукових програм спеціальностей, дисципліна забезпечує набуття аспірантами компетентностей:

- загальні (ЗК): **ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК6**

- спеціальні (фахові, предметні, СК): **СК1, СК2, СК3, СК5, СК6, СК8, СК9**

Інтегральна компетентність	Здатність розв’язувати комплексні проблеми, проводити незалежне оригінальне наукове дослідження та здійснювати педагогічну, професійну, дослідницьку та інноваційну діяльність в галузі медицини
-----------------------------------	--

<p>Загальні компетентності (ЗК)</p>	<p>ЗК 1.Здатність до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівню.</p> <p>ЗК2.Вміння працювати автономно, з дотриманням дослідницької етики, академічної доброчесності та авторського права.</p> <p>ЗК 3.Навички до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК6.Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p>
<p>Спеціальні (фахові) компетентності (СК)</p>	<p>СК1. Глибокі знання і систематичне розуміння предметної області за напрямом та тематикою наукових досліджень у галузі медицини, майбутньої професійної діяльності у сфері вищої медичної освіти.</p> <p>СК2. Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання, генерувати наукові гіпотези у сфері медицини.</p> <p>СК3. Здатність розробляти та управляти науковими проектами у сфері медицини.</p> <p>СК5. Володіння сучасними методами наукового дослідження.</p> <p>СК6. Здатність проводити коректний аналіз та узагальнення результатів наукового дослідження.</p> <p>СК8. Впровадження нових знань (наукових даних) в освітній процес та практику охорони здоров'я.</p> <p>СК9. Оприлюднення результатів наукових досліджень в усній і письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.</p>

Результати навчання

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна: ПРН3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН9, ПРН10, ПРН11, ПРН12

<p>ПРН 3. Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо.</p> <p>ПРН 4. Виявляти невирішені проблеми у предметній області медицини та визначати шляхи їх вирішення.</p> <p>ПРН 5. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.</p> <p>ПРН 6. Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних.</p> <p>ПРН 9. Винаходити нові способи діагностики, лікування та профілактики захворювань людини.</p>

ПРН 10. Використовувати результати наукових досліджень в медичній практиці, освітньому процесі та суспільстві.

ПРН 11. Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.

ПРН 12. Представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів.

Результати навчання для дисципліни.

Аспірант (здобувач) має знати:

- теоретичні засади перекладацької практики;
- основні принципи перекладу: ознаки повноцінного (адекватного) перекладу, специфіку усного і письмового перекладу;
- лексичні, граматичні та стилістичні аспекти перекладу;
- нормативні вимоги до виконання письмового і усного перекладу;
- загальні правила виконання і редагування письмового перекладу;
- складові перекладацької компетенції.

Аспірант (здобувач) має вміти:

- виконувати повний та неповний (скорочений, фрагментарний, аспектний, анотаційний, реферативний) письмовий переклад з/на іноземну мову (з частковою опорою на словники) текстів медичного/фармацевтичного спрямування з оформленням за правилами орфографії і пунктуації;
- виконувати усний (послідовний, синхронний; односторонній, двосторонній) переклад в умовах фахового спілкування;
- використовувати на практиці навички аналітичного й пошукового читання неадаптованих текстів за фахом.

1. Структура вибіркової навчальної дисципліни «Особливості медичного перекладу»

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин		
	Усього	У тому числі	
		Практ.з.	Самост. робота
Змістовий модуль № 1. Теоретичні основи перекладацької діяльності			
Теоретичні основи перекладацької діяльності. Робочі джерела інформації. Види словників.	9	6	3
Переклад як об'єкт лінгвістичного дослідження. Загальні правила виконання і редагування перекладу.	9	6	3
Основні принципи перекладу: ознаки повноцінного (адекватного) перекладу, специфіка усного і письмового перекладу.	9	6	3
Змістовий модуль № 2. Лексико-семантичні основи перекладу			
Лексико-семантичні основи перекладу: семантика	9	6	3

слова, контекст, безеквівалентна лексика, еквіваленти і варіанти, лексична сполучуваність слів, синонімія і антонімія у перекладі.			
Види лексико-семантичних трансформацій: додавання, вилучення, заміна (конкретизація, диференціація, генералізація, смисловий розвиток і цілісне перетворення, описовий переклад).	9	6	3
Специфіка медичної термінології і труднощі її перекладу. Переклад термінів. Види термінів. Особливості медичних термінів. Міжнародні терміни у мові медицини. Греко-латинські терміни і терміноелементи. «Хибні друзі» перекладача.	9	6	3
Абревіатури і скорочення у медичному тексті. Типологія скорочень. Транслітерація, транскрипція, калькування, переклад-інтерпретація.	9	6	3
Змістовий модуль № 3. Граматичні та стилістичні аспекти перекладу			
Граматичні аспекти перекладу: поняття граматичного еквівалента, функціональний принцип перекладу граматичних форм і синтаксичних конструкцій, види граматичних трансформацій.	9	6	3
Стилістичні аспекти перекладу. Тип тексту і його роль у перекладі. Особливості наукового стилю медичних текстів. Особливості перекладу і оформлення медичної документації.	9	6	3
Складові перекладацької компетенції: мовна, комунікативна і технічна компетенції. Фахова або професійно-орієнтована компетенція перекладача.	9	6	3
Разом:	90	60	30

3. Теми практичних занять вибіркової навчальної дисципліни «Особливості медичного перекладу»

№	Тема	Кількість годин
1	Теоретичні основи перекладацької діяльності. Робочі джерела інформації. Види словників.	6
2	Переклад як об'єкт лінгвістичного дослідження. Загальні правила виконання і редагування перекладу.	6
3	Основні принципи перекладу: ознаки повноцінного (адекватного) перекладу, специфіка усного і письмового перекладу.	6
4	Лексико-семантичні основи перекладу: семантика слова, контекст, безеквівалентна лексика, еквіваленти і варіанти, лексична сполучуваність слів, синонімія і антонімія у перекладі.	6
5	Види лексико-семантичних трансформацій: додавання, вилучення, заміна (конкретизація, диференціація, генералізація, смисловий розвиток і цілісне перетворення, описовий переклад).	6

6	Специфіка медичної термінології і труднощі її перекладу. Переклад термінів. Види термінів. Особливості медичних термінів. Міжнародні терміни у мові медицини. Греко-латинські терміни і терміоеlementи. «Хибні друзі» перекладача.	6
7	Абревіатури і скорочення у медичному тексті. Типологія скорочень. Транслітерація, транскрипція, калькування, переклад-інтерпретація.	6
8	Граматичні аспекти перекладу: поняття граматичного еквівалента, функціональний принцип перекладу граматичних форм і синтаксичних конструкцій, види граматичних трансформацій.	6
9	Стилістичні аспекти перекладу. Тип тексту і його роль у перекладі. Особливості наукового стилю медичних текстів. Особливості перекладу і оформлення медичної документації.	6
10	Складові перекладацької компетенції: мовна, комунікативна і технічна компетенції. Фахова або професійно-орієнтована компетенція перекладача.	6
	Разом	60

4. Теми самостійних робіт вибіркової навчальної дисципліни «Особливості медичного перекладу»

№	Тема	Кількість годин
1	Робочі джерела інформації. Види словників.	3
2	Загальні правила виконання і редагування перекладу.	3
3	Ознаки повноцінного (адекватного) перекладу, специфіка усного і письмового перекладу.	3
4	Безеквівалентна лексика, еквіваленти і варіанти, лексична сполучуваність слів, синонімія і антонімія у перекладі.	3
5	Види лексико-семантичних трансформацій: додавання, вилучення, заміна (конкретизація, диференціація, генералізація, смисловий розвиток і цілісне перетворення, описовий переклад).	3
6	Особливості медичних термінів. Міжнародні терміни у мові медицини. Греко-латинські терміни і терміоеlementи.	3
7	Транслітерація, транскрипція, калькування, переклад-інтерпретація.	3
8	Функціональний принцип перекладу граматичних форм і синтаксичних конструкцій, види граматичних трансформацій.	3
9	Особливості наукового стилю медичних текстів. Особливості перекладу і оформлення медичної документації.	3
10	Фахова або професійно-орієнтована компетенція перекладача.	3
	Разом	30

5. Методи навчання

Викладання вибіркової навчальної дисципліни «Особливості медичного перекладу» *на практичних заняттях* забезпечується методичними розробками для кожного практичного заняття, наочними засобами навчання для кожного заняття (презентації, відеолекції), інформаційним ресурсом кафедри, структурованими алгоритмами контролю вмінь. Загалом використовуються наступні методи:

1) репродуктивні методи (ділові рольові ігри, моделювання заданої ситуації, тощо);

2) пошукові методи (робота з довідковою літературою, електронними пошуковими інформаційними системами, тощо);

3) перцептивні методи (відеоуроки, зустрічі з представниками англомовних країн, тощо);

4) логічні методи (мовні вправи, «кейс-стаді» або аналіз конкретної ситуації)

Самостійна робота при вивченні вибіркової навчальної дисципліни забезпечується методичними розробками з самостійної роботи, наочними засобами навчання (відеолекції, презентації), інформаційним ресурсом кафедри, тематикою самостійних робіт, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Вивчення дисципліни завершується заліком на останньому практичному занятті.

6. Методи контролю:

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей кожної теми і включає:

- тести вхідного та заключного контролю рівня знань за темою практичного заняття у формі усного опитування, письмової роботи, чи онлайн-тесту;
- контроль практичних навичок виконання різних видів і аспектів перекладу.

7. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточний контроль. Оцінювання успішності вивчення тем дисципліни виконується за традиційною 4-х бальною шкалою. Наприкінці вивчення дисципліни поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх отриманих аспірантом оцінок за традиційною шкалою, округлене до цілого числа.

Підсумковий контроль. Вивчення навчальної дисципліни завершується заліком. Залік отримують слухачі, які виконали всі види робіт, передбачених навчальною програмою, оцінених в середньому не нижче 3,00, не мають академічної заборгованості з дисципліни і попередньо виконали письмовий

переклад тексту за фахом з української мови на іноземну (4500 друк. знаків).

8. Рекомендована література

Основна (базова):

1. EnglishforPostGraduateStudents. Англійська мова для аспірантів та здобувачів : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. — 276 с. 2.
2. Переклад англійських текстів у сфері медичної допомоги. Частина I. Асептики і антисептики, перев'язування і перев'язувальні матеріали, рани та переломи : навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти / [Л. М. Черноватий, Л. А. Коваленко, О. А. Кальниченко та ін.] ; за ред. Л. М. Черноватого, О. В. Ребрія. — Вінниця : Нова Книга, 2019. — 280 с.
3. Англійська мова для аспірантів та наукових співробітників : Навчальний посібник для вузів / Валерій Кирилович Шпак, Тамара Іванівна Бондар, Зінаїда Федорівна Кириченко, Дарина Михайлівна Колесник, Леся Петрівна Дегтярьова. — Київ : Центр навчальної літератури, 2005. — 351 с.
4. Ільченко О.М. Англійська для науковців: семантика, прагматика, переклад : підручник / НАН України, Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов. — Вид. 2-ге, доопрац. — Київ : Наукова думка, 2010. — 288 с.

Додаткова:

1. Володько А. М. Пріоритетні завдання викладача іноземної мови при формуванні перекладацької компетенції / А. М. Володько // Наукові записки. Серія : Філологічні науки (мовознавство) : у 2 ч. — Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. — № 96 (Ч. 2). — С. 473–476.
2. Ганічева Т. В. Фонові знання у структурі професійно-орієнтованої перекладацької компетенції майбутніх філологів / Т. В. Ганічева // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Харківський нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. — Харків, 2009. — № 15. — С. 40–48.
3. Голуб І. Ю. Професійно спрямована соціокультурна компетенція як важлива складова підготовки майбутніх перекладачів на практичних заняттях з другої іноземної мови / І. Ю. Голуб // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» : Проблеми лінгвістики науково-технічного й художнього тексту та питання лінгвометодики : зб. наук. пр. / відп. ред. Ф. С. Бацевич. — Львів : Вид-во нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2007. — № 586. — С. 60–64.
4. Дерді Е., Сахро А. Причини низької якості науково-технічного перекладу та шляхи їх подолання / Е. Дерді, А. Сахро // Науковий вісник Волинського

національного університету ім. Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство : у 2 ч. – Луцьк, 2011. – № 6. (Ч.2). – С. 34–39.

5. Каптуренко О. В., Саплін Ю. Ю. Визначення міжмовних термінологічних відповідників як чинник перекладу медичних текстів / О. В. Каптуренко, Ю. Ю. Саплін // Держава та регіони. Серія : Гуманіт. науки. – 2012. – № 2. – С. 80–85.

6. Черноватий Л. Типологія термінів як інструмент для визначення змісту навчання майбутніх перекладачів / Л. Черноватий // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Іноземнафілологія. – 2006. – № 40. – С. 41–44.

7. Liu J. Translators Training: Teaching Programs, Curricula, Practices / J. Liu // Journal of Language Teaching and Research. – 2013. – Vol. 4. – № 1. – P. 127–132

8. Vicent Montalt. Medical Translation and Interpreting / Vicent Montalt // Handbook of Translation Studies : Edited by Yves Gambier and Luc Van Doorslaer. – Vol. 2. – John Benjamin Publishing Company, 2011 – P. 79–84.

9. Інформаційні ресурси

1. Webster's Dictionary and Thesaurus

<https://www.merriam-webster.com/>

2. Longman Dictionary of Contemporary English

<https://www.ldoceonline.com/>

3. The International Medical Interpreters Association

<https://www.imiaweb.org/>

4. Free Online Term Extractors

<http://recremisi.blogspot.com/p/online-term-extractors.html>

5. Medical Dictionary Online

<https://www.online-medical-dictionary.org/>